

ULKOILUREITTISUUNNITELMA SÄRÄISNIEMEN KYLÄLLE

Jarkko Puurunen

Opinnäytetyö
Metsätalous
Metsätalousinsinööri(AMK)

2014

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULU

Luonnonvara-ala

Metsätalousinsinööri

ULKOILUREITTISUUNNITELMA SÄRÄISNIEMEN KYLÄLLE

2014

Toimeksiantaja Vaalan kunta

Jarkko Puurunen

Hyväksytty _____

Luonnonvara-ala
Metsätalouden koulutusohjelma

Tekijä	Jarkko Puurunen	Vuosi	2014
Toimeksiantaja	Vaalán kunta		
Työn nimi	Ulkoilureittisuunnitelma Säräisniemen kylälle		
Sivu- ja liitemäärä	29 + 2		

Säräisniemen kylä sijaitsee Oulujärven luoteisrannalla Vaalan kunnassa. Säräisniemi on osa UNESCO:n suojeluksessa toimivaa Rokua geopark -aluetta. Säräisniemi on yksi suurimmista ja vilkkaimmista matkailualueista Vaalassa. Ulkoilureitti suunnitelman on tilannut Vaalan kunta matkailijoiden ja paikallisten asukkaiden tarpeesta aktiviteeteille.

Ulkoilureittisuunnitelman tavoitteena on herättää matkailijoiden kiinnostus ja tutustuttaa heidät historiallisesti ja geologisesti ainutlaatuihin Säräisniemeen, sekä saada heidät palaamaan alueelle uudelleen. Paikallisille asukkaille ulkoilureitti tarjoaa mahdollisuuden tutustua asuinpaikkansa historiaan ja ympäristöön sekä tarjoaa lähiliikunta mahdollisuuden.

Kevät talvella 2014 yksityismaiden omistajia informoitiin ulkoilureittisuunnitelmasta ja tiedusteltiin mahdollisuudesta käyttää heidän maitansa ulkoilureittisuunnitelmaa tehtäessä. Myöhemmin keväällä järjestettiin yhteistyössä Vaalan kunnan ja Säräisniemen kyläyhdistyksen kanssa avoin keskustelutilaisuus maanomistajille, alueen yrittäjille sekä paikallisille asukkaille.

Suunniteltu ulkoilureitti kulkee Vaalan kunnan omistamien sekä yksityisten maiden kautta. Ulkoilureitin varrelle tulee informaatiotauluja, joissa kerrotaan alueen historiasta ja geologisesti mielenkiintoisista kohteista.

Alueella on selkeä tarve ulkoilureitille, mutta ihmisiä ja yrittäjiä oli vaikeaa saada mukaan suunnitelmaan. Suhtautuminen alueelle tulevaan ulkoilureittiin oli pääsääntöisesti positiivista, mutta osa maanomistajista oli jyrkästi sitä mieltä, että alueelle ei tarvita ulkoilureittiä.

Natural resources and the environment
Forestry Programme

Author	Jarkko Puurunen	Year	2014
Commissioned by	Municipality of Vaala		
Subject of thesis	Plan of the outdoor route to Säräisniemi village		
Number of pages	29 + 2		

Säräisniemi is situated in Vaala on the northwest coast of the lake Oulujärvi and it is part of the UNESCO world heritage site of Rokua geopark. Säräisniemi is one of the biggest and busiest tourism areas in Vaala. The plan of the outdoor route was commissioned by the municipality of Vaala, due to the need of both local tourism business and inhabitant demand of activities at the region.

The aim of the plan is to attract and introduce tourists to the area and to maintain their interest and hope for later return to the historically and geologically unique Säräisniemi. The outdoor route gives the local inhabitants access to local history and environment, also it offers an opportunity for outdoor recreation in their own vicinity.

In spring 2014 land owners were informed of the plan and inquired for permission to use their land for the outdoor route and possibility to take the route through their property. Later in spring 2014 an open invitation was sent to private land owners, tourism entrepreneurs and inhabitants and member of, Säräisniemi village association and Vaala municipality to discuss and to share ideas of the route.

The outdoor route is planned to go through private lands and the land owned by Säräisniemi municipality. In order to increase interest of the route to its user there is information boards of historically and geologically interesting attractions.

The area of Säräisniemi has definitely a need for an outdoor route, but it was difficult to involve the inhabitants and entrepreneurs in plan. The opinions of the outdoor plan were mostly positive but also some of the land owners were strictly against the outdoor route.

Key words: tourism, Säräisniemi, outdoor route Vaala

SISÄLTÖ

KUVIOLUETTELO	1
1 JOHDANTO	2
2 VAALAN KUNTA.....	4
2.1 PERUSTIETOJA VAALASTA	4
2.2 SÄRÄISNIEMEN KYLÄN HISTORIA.....	5
2.3 SÄRÄISNIEMI ALUEENA	7
2.4 ULKOILUREITTISUUNNITELMAN YLEISET PERIAATTEET	8
3 SÄRÄISNIEMEN ULKOILUREITTISUUNNITELMAN TOTEUTUS.....	9
3.1 TARVE ULKOILUREITILLE.....	9
3.2 YKSITYISMAIDENOMISTAJAT	9
3.3 ALUEEN YRITTÄJÄT	12
3.4 KESKUSTELUTILAISUUS	13
4 SÄRÄISNIEMEN ULKOILUREITTI.....	16
4.1 YLEISESTI	16
4.2 KINNOSTAVAT KOHTEET.....	16
4.2.1 IHMISEN LUOMAT KOHTEET	16
4.2.2 LUONNON MUOVAAMAT KOHTEET	19
4.3 KUSTANNUKSET	23
5 POHDINTA	25
 LÄHTEET	 27
LIITTEET	29

KUVIOLUETTELO

KUVIO 1, VAALAN SIJAINTI KARTALLA	4
KUVIO 2, YKSITYISTEN MAANOMISTAJIEN MAA-ALUEET	10
KUVIO 3, NÄKYMÄ TULIPAICALTA OULUJÄRVEN NISKANSELÄLLE	17
KUVIO 4, SATAMANA TOIMIVA VOIHAMINA	18
KUVIO 5, VANHAN TERVAHAUDAN POHJA SÄRÄISNIEMELLÄ	19
KUVIO 6, JÄÄKAUDEN SEURAUKSENA MUODOSTUNUT SUPPALAMPI.....	20
KUVIO 7, VESIMASSOJEN KULUTTAMA RUUNUNTÖRMÄ	21
KUVIO 8, SÄRÄISNIEMELLÄ KULKEVA YDINHARJU	22
KUVIO 9, ULKOILUREITTI JA KÄYNTIKOhteet	23

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aihe syntyi syksyllä 2013, muutettuani asumaan Vaalan kunnassa sijaitsevalle Säräisniemen kylälle. Säräisniemi on kesäisin erittäin vilkasta matkailualueutta ja alueella toimii useita matkailijoille palveluita tarjoavia yrityksiä. Opinnäytetyöni idea syntyi keskustellessani erään alueella toimivan yrittäjän kanssa ja hän oli sitä mieltä, että alueella on varsin vähän aktiviteetteja matkailijoille. Ajatus aktiviteettien puutteesta jäi pyörimään mieleeni ja mietin olisiko tässä aihetta opinnäytetyölleni. Esitin idean opinnäytetyönä tehtävästä ulkoilureittisuunnitelmasta Vaalan kunnan edustajille, jotka kiinnostuivat asiasta. Muutaman viikon kuluttua minulle ilmoitettiin Vaalan kunnasta, että he tilaavat minulta opinnäytetyönä ulkoilureittisuunnitelman Säräisniemen kylälle.

Säräisniemi kuuluu Rokua Geopark -alueeseen, joka on osa maailmanlaajuisista geopark -verkostoa. Geoparkit ovat UNESCO:n suojeluksessa olevia geologisesti ainutlaatuisia alueita. Rokua Geopark on Suomen ensimmäinen ja maailman pohjoisin geopark -alue. Opinnäytetyöni aihetta miettiessäni en ollut vielä tietoinen Säräisniemen kuulumisesta geopark -alueeseen, vaikka olin tietoinen Rokua Geoparkista. Aihe on minusta mielenkiintoinen, sillä olen aina laittanut merkille alueen poikkeavuuden muusta ympäristöstä, ja olen kiinnostunut siitä, miksi alue on sen kaltainen kuin on.

Luonto rentouttaa ja tarjoaa vastapainoa arjelle. Luonnon stressiä lieventävät vaikutukset johtuvat kulttuuriperinteestä sekä ihmisen kehityshistoriasta. Ihmisen tarkkaavaisuuden kiinnittyminen luonnossa oleviin miellyttäviin ja kiinnostaviin kohteisiin auttaa rentoutumaan (Fredrikson 2013).

Liikunnalla on lukuisia terveyttä edistäviä vaikutuksia, esimerkiksi alentaa kohonnutta verenpainetta ja korkeaa kolesterolia sekä edistää tuki- ja liikuntaelinten terveyttä. Erityisen tärkeää liikkuminen on ikäihmisille. Liikunnan vaikutukset ovat lyhytaikaisia ja siksi liikuntaa tulisikin harrastaa säännöllisesti. (Huttunen 2012)

Ulkoilureitin pitäminen, johon kuuluu reitin tekeminen ja kunnossapito, on kunnan asiana. Kunta voi uskoa tehtävän sopivaksi katsotulle taholle (Ulkoilulaki 1973). Suomessa ulkoilureitit ovat yleensä kunnan, kunnan valtuutta-

man tahon tai valtion ylläpitämiä ja vain harvoin yksityisen tai yrityksen ylläpitämiä. Ulkoilureitit ovat yleishyödyllisiä hankkeita, joilla pyritään parantamaan ihmisten viihtyvyyttä ja hyvinvointia, sekä kannustamaan heitä liikkumaan.

Suomesta merkittyjä retkeilyreittejä löytyy tuhansia kilometrejä. Reittien pituus vaihtelee muutamasta kilometristä aina satoihin kilometreihin. Reittejä kulkee luonnon suojelualueilla sekä talousmetsissä ja hiekkateillä. Reittien varrelta löytyy monenlaisia taukopaikkoja. Reittien varrella olevat tulipaikat, kodat, laavut ja autiotuvat ovat retkeilijöiden käytössä. (Laaksonen 2007)

Matkailijoille ulkoilureitti tulee olemaan, aktiviteetti ja sitä kautta tavoitteena on lisätä matkailijoiden viihtyvyyttä. Ulkoilureitti, jonka varrella on mielenkiintoisia infotauluja alueen ainutlaatuisesta ympäristöstä ja alueen historiasta, saavat toivon mukaan matkailijat kiinnostumaan paikasta ja palaamaanseudulle uudelleen.

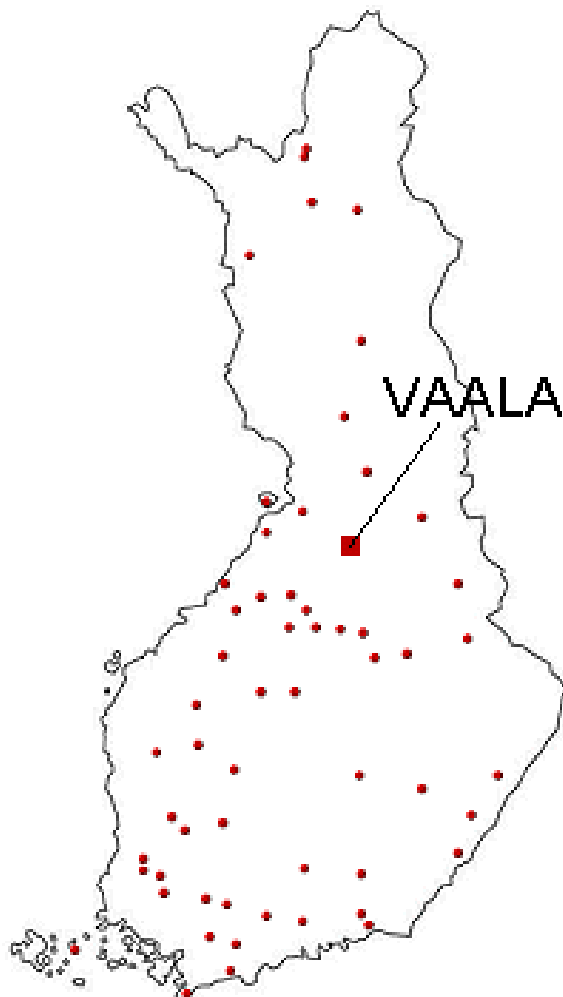
Paikallisille asukkaille ulkoilureitti tulee olemaan helppo tapa lähteä tutustumaan ympäristöönsä ja liikkumaan luontoon. Tavoitteenani on saada paikalliset asukkaat huomaamaan oman asuinpaikkansa ainutlaatuisuus, niin geologisesti kuin historiallisestikin. Paikalliset asukkaat ovat tottuneet ympäristöönsä, eivätkä välttämättä huomaa sen ainutlaatuisuutta.

Säräisniemi on erinomainen paikka ulkoilureitille, sillä alueella liikkuu paljon matkailijoita, sekä alueella on paljon matkailua edistäviä yrityksiä. Luonto sekä paikallishistoria antavat loistavat mahdollisuudet tehdä Säräisniemelle toimivan ja mielenkiintoisen ulkoilureitin.

2 VAALAN KUNTA

2.1 Perustietoja Vaalasta

Vaalan kunta sijaitsee Kainuun luoteisnurkassa (Kuvio 1). Vaalan naapurikuntiin lukeutuvat Pohjois-Pohjanmaan puolelta Siikalatva, Liminka, Muhos sekä Utajärvi ja Kainuun puolelta Kajaani, Paltamo sekä Puolanka. Kunnan pinta-ala on 1 763,95 neliökilometriä josta maata 1 302,11 neliökilometriä sekä vesistöjä 461,84 neliökilometriä (Maanmittauslaitos 2013). Vaalan kunnan kyliä ovat mm. Veneheitto, Säräisniemi, Oterma, Nuojua, Neittävä, Pelso sekä Manamansalo.

Kuvio 1. Vaalan sijainti Suomessa (Lentopaikat 2014)

Asukkaita Vaalan kunnassa on 3193 henkilöä (Väestörekisterikeskus 2014). Vaalan kunnassa perusopetuksen lisäksi on mahdollisuus lukio-opintoihin. 64 prosenttia Vaalan työpaikoista on palvelualalla. Alkutuotannon osuus on 17

prosenttia ja jalostuksen osuus on 17 prosenttia. (Vaaan kunta 2011). Eräs Vaalan kunnan suurimpia työllistäjiä on Pelson vankila.

Matkailu on Vaalassa merkittävä elinkeino ja näkyy varsinkin kesäisin. Matkailu keskittyy Vaalan kunnassa kolmelle eri alueelle, Manamansalon saarelle Oulujärvellä, Säräisniemelle sekä Vaalan keskustaajamaan. Matkailu Vaalassa painottuu luonnollisesti Oulujärvelle, sillä lähes puolet sen pinta-alasta kuuluu Vaalan kuntaan. Oulujärvellä sijaitsee Suomen ainoa retkeilyalue, joka on perustettu sisävesille. (Vaaan kunta 2011).

Vaalassa on useita matkailijoille tutustumisen arvoisia kohteita. Oulujoki-varressa sijaitsevasta Lamminahosta löytyy rakennuksia ja esineitä 1700-luvulta lähtien. Lamminahon talonpoikaistila sisältää 20 rakennusta, jotka ovat säilyneet poikkeuksellisen hyvin. (Vaaan kunta). Lamminahon tila on ollut saman suvun omistuksessa lähes 200 vuoden ajan, kunnes se vuonna 1992 lahjoitettiin testamentilla museovirastolle, joka kunnosti tilan museokäyttöön ja luovutti Vaalan kunnalle. (Museovirasto 2009).

Kassu Halosen taidetaloissa järjestetään vaihtuvia taidenäyttelyitä. Taidetalo toimii myös Kassu Halosen saamien kulta-, timantti- ja platinalevyjen kotina, sekä paikalla on myös paljon muuta kevyenmusiikin historiaan liittyvää. Taidetalo toimii muun muassa messujen, seminaarien ja häiden pitopaikkana. (Kassu Halonen Taidetalo 2014).

Vuonna 1884 valmistuneessa Säräisniemen ensimmäisessä koulurakennuksessa toimii nykyään kotiseutumuseo. Museossa on nähtävillä Vaalan ja Säräisniemen historiaa maatalous- ja kotitalousesineistön muodossa. (Vaaan kunta 2011).

2.2 Säräisniemen kylän historia

Säräisniemen alueella on ollut asutusta kivikaudelta lähtien. Todisteena 8500 vuotta sitten olleesta asutuksesta pidetään Nimisjärveltä löytyneitä kampakeraamisen aikakauden löytöjä. Säräisniemen mukaan on nimetty kaksi kampakeraamista tyyliä. Säräisniemi 1- keramiikka varhaiskampakeraaminen aika 4200- 3300 ennen ajanlaskun alkua ja Säräisniemi 2- keramiikka varhai-

sen metallikauden ajalta 1300 ennen ajanlaskun alkua – 300 ajanlaskun jälkeen. (Kainuun kylät 2014)

Ennen savolaisten uudisasukkaitten saapumista Oulujärven erämaahan alueella vaikuttivat lappalaiset, joiden peruja ovat monet paikan nimet. Oulujärvi oli tunnettu paikka, jossa savo- karjalaiset, pohjalaiset sekä hämäläiset kulkivat. Lappalaiset joutuivat väistymään 1500- luvulla jolloin savolaiset uudisasukkaat alkoivat asuttaa seutua pysyvästi. (Kainuun kylät 2014)

Ruotsin kuninkaan Kustaa Vaasan, Savonlinnan linnanisännälle Kustaa Finckelle, antaman käskyn mukaan Oulujärven erämaa tulee asuttaa. Asutus toteutettiin kovien sakkojen uhalla ja vuonna 1555 Oulujärven erämaassa oli 127 verotettavaa talonpoikaa. Oulujärven erämaan keskuspaikkana toimi Manamansalo, mutta myös Säräisniemellä oli jo asutusta. (Kainuun kylät 2014)

Vuosina 1570- 1595 käytyjen rappasotien aikana Oulujärven erämaan asutus hävisi lähes kokonaan. Rappasotien aikana Oulujärven erämaa autioitui ja Säräisniemen kylä poltettiin kokonaan. Vuonna 1585 Oulujärven erämaassa ei ollut yhtään verotettavaa taloa. (Kainuun kylät 2014)

Pysyvä vakituinen asuttaminen Säräisniemellä alkoi 1600- luvulla. Säräisniemen vakituista asuttamista tuki talvella Oulujärven yli kulkeva talvitie. Kesäisin kalastajat ja tervansoutajat pitivät Säräisniemen asuttuna, he pitivät sitä välietappina. Säräisniemen sijainti Oulun ja Kajaanin puolivälissä on osaltaan vaikuttanut asutuksen kehitykseen, sillä Säräisniemi toimi Oulun suunnasta tuleville porttina Kainuuseen. Säräisniemen asukasluvu lähti kasvamaan 1700-luvun loppupuolella, kun Säräisniemelle alettiin rakentaa omaa kirkkoa. Ennen kirkon rakentamista säräisniemeläiset kulkivat kirkossa Palta- niemellä, jonne matkat kahden suuren järvenselän, Niskan- ja Ärjänselän, yli saattoivat olla vaarallisia. 1700- luvun ja 1800- luvun taitteessa Säräisniemi oli vahvistanut asemansa Oulujärven länsipuolen keskuksena. Säräisniemelle alkoi nousta vauraita talonpoikaistaloja, joista monet rakennukset ovat säilyneet tähän päivään saakka. Vuonna 1954 Säräisniemi menetti kyläkeskuk- sen statuksen ja kunnan keskuspaikaksi tuli Oulujoen suulla sijaitseva Vaala. Samalla kunnan nimi muuttui Vaalaksi. (Heikkinen 2005)

2.3 Säräisniemi alueena

Vanhimmat alueelta löytyvät gneissikalliot ovat syntyneet 2700- 2600 miljoonaa vuotta sitten. Nämä ovat merkkejä muinaisesta manneralueesta, jonka aikaan maapallon ilmakehä oli vielä hapeton, ja elämän kehitys oli bakteeritasolla. Noin 2100 miljoonaa vuotta sitten muinaismantereeseen syntyi repeämäjaksoja, joista syntyi valtameri. 1900 miljoonaa vuotta sitten mannerlaattojen törmätessä syntyi korkea vuorijono, jonka seurauksena meri sulkeutui. Alueelta löytyy muinaisista merikerrostumista syntyneitä kivilajeja. Noin 1300 miljoonaa vuotta sitten vuoriston kulumisen seurauksena syvällä syntyneet kivet olivat lähellä nykyistä maanpintaa. Läntistä Suomea hallinneen meren jokisuille kerääntyi soraa, hiekkaa ja savea, joista syntyi eri kivilajeja. Oulujoen rantakallioilla on nähtävillä muun muassa sorasta kovettunutta konglomeraattia. (Huttunen ym. 2012, 6)

Jääkaudet ovat ajanjaksoja, jolloin jää on peittänyt laajoja alueita maapallolta. Yleisimmin hyväksytty teoria jääkausien synnyksi on astronominen ilmastovaihteluteoria. Astronominen ilmastovaihtelu tarkoittaa sitä, että maapallon rataparametrit muuttuvat. Kylmintä on silloin kun maapallon kiertorata on soikeimmillaan ja maa on kaukana auringosta pohjoisen pallonpuoliskon keskellä, sekä maapallon akselikallistuma on pieni. (Ilmasto-opas 2014).

Viimeisin jääkausi Suomessa on ollut noin 16 000- 9 000 vuotta sitten, jonka seurauksena alue on saanut muotonsa. Sulavasta jäästä syntyneet jäätikköjoet kuljettivat maa-ainesta ja muotoilivat harjujakson, jonka ydinharju kulkee Säräisniemen läpi Manamansaloon. Noin 9 500 vuotta sitten Oulujärvi kuroutui omaksi järveksen, kun Ancylusjärvi lähti vetäytymään maankohoamisen seurauksena. Nykyään noin yhdeksän kilometriä pitkä Säräisniemi oli tuolloin arvioiden mukaan noin pari kilometriä pidempi ja toista kilometriä leveämpi, kuin nykyään. Säräisniemellä olevat korkeat rantatörmät ovat muodostuneet, kun nouseva vesi ja rantavoimat ovat kuluttaneet harjualuetta. Alueelta löytyy myös nuoria rantadyynejä, jotka ovat tuulten hiekasta kasaamia kumpuja. Säräisniemen pirunkallioilta on louhittu paikallisesti 2 700- 2 600 miljoonaa vuotta vanhaa gneissia. Gneissia on käytetty muun muassa Säräisniemen kirkon kivijalassa. (Huttunen ym. 2012, 8,36)

Säräisniemi on pääosin kuivaa ja karua. Alueen metsät ovat kuivia tai kuivahkoja mäntykankaita, paikoin jopa karukkokankaita. Säräisniemen etelänpuoleisella rannalla maa on alavaa, ja siellä on laajoja peltoaukeita. Säräisniemen pohjoisranta on jyrkkää hiekkatörmää, joka on muotoutunut aikojen saatossa. Säräisniemen keskipaikkeilla kulkee soravaltainen ydinharju, jota ympäröi lievehiekka-alueet. Maapohjasta johtuen alueelle syntyy herkästi polkuja, joita alueen hyvien sienestys- ja marjastuspaikkojen ansiosta onkin runsaasti.

2.4 Ulkoilureittisuunnittelun yleiset periaatteet

Ulkoilureittisuunnittelusta ja toteuttamisesta on olemassa omat suositukset. Suunnittelun ja toteutuksen suositellut periaatteet ovat hyväksyneet Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund, Suomen kuntaliitto sekä Suomen Latu. Suositus koskee pääsääntöisesti retkeilyreittejä ja pidempiä lähiulkoilureittejä, mutta se on täysin sovellettavissa myös muissa reittihankkeissa. (Tenno 2014)

Ulkoilureitit rakennetaan vain tarpeeseen, eli ulkoilureitille pitää olla tarve ja kohderyhmä. Ulkoilureitit sidotaan paikallisuuteen, esimerkiksi historian tai luonnon avulla. Reitit suunnitellaan siten, että ne ovat helposti saavutettavissa ja ne ovat tarkoituksen mukaisia ottaen huomioon käyttäjät sekä paikallisuuden. (Tenno 2014)

Ulkoilureittiä perustettaessa siitä tiedotetaan paikallisille asukkaille, yhdistyksille ja järjestöille, näin pyritään saamaan heidät mukaan suunnitteluun alusta alkaen. Kaikkia maanomistajia tulee kohdella tasavertaisesti reittiä suunniteltaessa. Ulkoilureittisuunnittelussa otetaan huomioon alueella toimivat yritykset sekä muut reitin palveluiden kehittäjät. Ulkoilureitti suunnitellaan siten, että palveluiden tarjoajat olisivat osa reittiverkostoa. Palveluiden tarjoajien ollessa osana reittiverkostoa he voivat helpommin vaikuttaa ja kehittää ulkoilureittiä. (Tenno 2014)

Ulkoilureittisuunnitelmaa tehtäessä pidetään yhteyttä viranomaisiin ja muihin yhteistyötahoihin. Suunnitelman edetessä informoidaan yhteistyötahoja ja pyritään ottamaan huomioon heidän toiveensa ulkoilureitin suhteen. (Tenno 2014)

3 SÄRÄISNIEMEN ULKOILUREITTISUUNNITELMAN TOTEUTUS

3.1 Tarve ulkoilureitille Säräisniemellä

Alueen yrittäjiltä sekä paikallisilta asukkailta kuulin, että matkailijoita ajatellen alueella on liian vähän aktiviteetteja. Myös paikalliset asukkaat olisivat halukkaita kulkemaan opastettua reittiä lähimetsissään. Asukkaat haluaisivat myös, että alueelle ei syntyisi uusia kulku-uria. Ihmisten ohjaaminen yhdelle opastetulle reitille vähentäisi kulkemista muualla. Alueelta puuttuvat myös tulipaikat sekä muut aktiviteetit, jotka mahdollistaisivat varsinkin lapsille elämyksellisen ulkoilutapahtuman. Vaalan kuntaan kantautui myös samanlaisia ajatuksia, kuin mitä minä alueella vaikuttavilta ihmisiltä kuulin.

3.2 Yksityismaiden omistajat

Yksityismaiden omistajia tulevalle reitille osuu viidestä yhdeksään, riippuen mitä kautta reittiä viedään. Yksityistenmaanomistajien metsäpalstat ovat niemen suuntaisesti ja ne ovat kapeita ja pitkiä (Kuvio 2). Mikäli joku maanomistajista kieltäytyy, hänen maidensa takana sijaitsevien muiden maanomistajien maita ei voida käyttää ulkoilureittiin, vaikka he antaisivat suostumuksen maa-alueidensa käyttöön.

Kuvio 2. Yksityisten maanomistajien maa-alueet (Maanmittauslaitos 2014)

Yksityismaidenomistajien tiedot sain Vaalan kunnan kautta. Vaalan kunnasta tiedot minulle toimitti aluearkkitehti Harri Lindroos. Tiedoista moni oli puutteellisia, osassa oli pelkästään omistajan nimi eikä mitään muita tietoja. Onneksi suurimmassa osassa oli nimen lisäksi paikkakunta ja joissakin jopa osoite. Yhteystiedot maanomistajille hankin kunnalta saamieni tietojen pohjalta numeropalvelusta. Kaikkien maanomistajien numeroita en puutteellisista tiedoista tai muista syistä löytänyt. Puutteellisia maanomistajien tietoja ajattelin täydentää keskustelutilaisuudessa.

Maanomistajien alustavaa suostumusta heidän maidensa ulkoilureittikäyttöön kysyin puhelimitse. Samalla kutsuin heidät ulkoilureittiä koskevaan keskustelutilaisuuteen.

Tilojen 785–408-1:192 ja 785-408-1:88 omistajien mielestä ei ollut mitään estettä suunnitella ulkoilureittiä heidän maitaan hyväksikäyttäen. Ainoa asia mitä molemmat maanomistajat kysyivät ennen suostumustaan, oli ulkoilureitin luonne. Ulkoilureitin ollessa moottorikelkka- tai mönkijäreitti heidän maitansa ei ole mahdollista käyttää. Lisäksi tilan 785–408-1:192 omistaja kertoi antaneensa aikaisemmin kouluryhmien käydä maillaan tutustumassa luontoon.

Tilan 785–408-1:224 omistaja ei ollut oikein halukas luovuttamaan omista maansa maata ulkoilureittikäyttöön. Perusteina hän kertoi alueella jo muutoinkin menevän niin paljon kulku-uria ja ettei halua alueelle enempää jälkiä. Keskustelimme maanomistajan kanssa ja sanoin ymmärtäväni hänen huolensa alueen kulumisen suhteen. Esitin maanomistajalle asian siten, että merkattu reitti vähentäisi mahdollisesti muualle kohdistuvaa painetta ja tätä kautta voisi olla alueen kulumisen kannalta hyvä ratkaisu. Maanomistaja oli samaa mieltä ja antoi luvan käyttää maitaan, mikäli ulkoilureittiä viedään hänen maillaan jo olemassa olevia kulku-uria pitkin.

Tilan 785–408-10:18 omistaja suhtautuu asiaan myönteisesti, mutta haluaa tietää tarkemmin mistä reitti kulkee ennen kuin antaa lopullisen suostumuksensa. Omistaja haluaa myös, että reittiä viedään jo olemassa olevia polkuja pitkin.

Tilan 785–408-1:173 omistajista sain ensin kiinni toisen, hän lupasi maat käyttöön ulkoilureittiä varten. Hän piti myös ulkoilureittiä alueelle tarpeellisena ja oli kiinnostunut asiasta. Hän pyysi olemaan vielä yhteydessä toiseen omistajaan. Toinen maanomistaja ei suhtautunut yhtä myönteisesti ulkoilureittihankkeeseen, vaan kielsi maiden käytön kokonaan. Kieltäytyminen oli pieni takaisku ja pettymys. Maanomistaja on suurin maanomistaja suunnittelualueella ja hänen maansa sijaitsevat keskellä Säräisniemeä. Tilan sen taakse jäävien palasten hyödyntäminen on vaikeaa. Ainoa mahdollisuus hyödyntää taakse jäävät tilat on viedä ulkoilureitti tilan läpi metsäautotietä pitkin.

Tilan 785–408-1:87 omistaja ei antanut lupaa käyttää maitaan, ainoastaan tilanrajoja pitkin meneviä vanhoja polkuja voi hyödyntää ulkoilureittiä tehtäessä. Tila on suhteellisen pieni ja helposti kierrettävissä suunnitelmaa tehtäessä. Kieltäytymisellä ei ole suurta vaikutusta ulkoilureittiin.

Tilan 785–408-1:97 omistajasta on tiedossa, mutta en ole onnistunut löytämään hänen yhteystietojaan. Keskustelutilaisuudessa osallistujilla ei ollut tietoa omistajasta, eikä hänen yhteystiedoista. Tila on varsin keskeisellä paikalla ulkoilureittiä ajatellen, mutta on kierrettävissä, eikä näin ollen haittaa merkittävästi ulkoilureitin tekoa.

Tilan 785–408-10:25 omistajaa ei ole onnistuttu tavoittamaan lukuisista yrityksistä huolimatta. Tila rajaa ulkoilureitin mahdollisen viemisen pidemmälle.

3.3 Alueen yrittäjät

Oulujärven lomakylä sijaitsee Säräisniemeltä noin neljän kilometrin päässä ja se tarjoaa matkailijoille majoituspalveluita eri muodossa. Alueelta löytyy eritasoisia mökkejä sekä karavaani- ja telttapaikat. Oulujärven lomakylästä matkailijoille löytyy myös kioski- ja venevuokrauspalveluita. (Oulujärven lomakylä 2014)

Oulujärven lomakylän yrittäjä oli sitä mieltä, että ulkoilureitti on ehdottomasti tarpeellinen. Yrittäjä ei kuitenkaan nähnyt ulkoilureitin hyödyttävän yritystään ja asiakkaitaan. Hänen mielestään suunnittelualueelle on liian pitkä matka, vaikkakin Oulujärven lomakylän asukkaat liikkuvat polkuja pitkin aina Säräisniemelle asti. Yrittäjän mielestä reitin tulisi olla huomattavasti laajempi kuin mitä tällä hetkellä on tarkoitus tehdä. Hänen mielestä reitti tulisi tehdä mukailen niin sanottua Keisarintietä ja ulottaa huomattavasti laajemmalle kuin mitä nyt on tarkoitus. Lomakylän yrittäjä ehdottikin ulkoilureitin laajentamista ja sanoi olevansa kiinnostunut, mikäli reittiä tullaan jossakin vaiheessa laajentamaan.

Ruununhelmi on yritys joka tarjoaa useita eri palveluita Säräisniemellä. Ruununhelmi tarjoaa majoituspalveluita, leipomotuotteita ja ravintolapalveluita. Ruununhelmi on valittu vuonna 2012 vuoden karavaanialueeksi. Kesä aikaan Ruununhelmessä on paljon tapahtumia muun muassa elävää musiikkia, sekä erilaisia tapahtumia aina kalastuskilpailuista SM- rallisprintteihin. (Ruununhelmi 2014)

Ruununhelmen yrittäjä oli sitä mieltä, että ulkoilureitti olisi tarpeellinen alueelle. Tulipaikalle olisi Ruununhelmen mukaan käyttöä muutenkin kuin ulkoilureitin yhteydessä.

Suviranta tarjoaa majoitus ja ruokailupalveluita Säräisniemellä. Suvirannassa on mahdollista järjestää erilaiset kokoontumiset, juhlat, leirit ynnä muut sellaiset. Suvirannan välittömässä läheisyydessä sijaitsee Aittoniemen vene-satama. (Suviranta 2014)

Suvirannan yrittäjän olen onnistunut tavoittamaan sähköpostitse. Suvirannan suunnalta on osoitettu kiinnostusta ulkoilureittiä kohtaan ja ehdotettukin käyntikohteeksi Suvirannassa sijaitsevaa hiekkarantaa.

Ruununkartano sijaitsee Säräisniemen kylän keskustassa. Ruununkartano tarjoaa majoitus- ja ravintolapalveluita sekä kokoustiloja. Matkailijoilla on käytössä muun muassa grillikota sekä infrapunasauna. (Ruununkartano 2013)

Ruununkartanoon olen ollut yhteydessä, niin sähköpostitse, kuin puhelimitse. Kutsuessani heidät keskustelutilaisuuteen, Ruununkartanosta oltiin kiinnostuneita asiasta ja he aikoivat olla yhteydessä, mikäli heiltä tulee ideoita tai toiveita ulkoilureitin suhteen.

3.4 Keskustelutilaisuus

Kaikille avoin keskustelutilaisuus järjestettiin Säräisniemen koululla lauantaina 29.3.2014. Keskustelutilaisuudesta oli ilmoitus Vaalan kunnan Internet-sivuilla sekä paikallisessa lehdessä. Tilaisuudessa oli osallistujille Vaalan kunnan tarjoama ja kyläyhdistyksen toteuttama kahvitus. Tilaisuuteen oli varattu osallistujia varten karttoja, paperia ja kyniä, lisäksi käytössäni oli Vaalan kunnalta lainaksi saatu videotykki.

Tilaisuuteen kutsun henkilökohtaisesti saivat kaikki maanomistajat joiden maille reittiä suunnitellaan. Kutsun saivat myös alueella toimivat yritykset Ruununhelmi, Ruununkartano, ja Oulujärven lomakylä. Suvirannan yrittäjää en tavoittanut ennen kokousta. Osallistujia tilaisuudessa oli kahdeksan henkilöä. Osallistujia tilaisuuteen odotettiin paria kymmentä, joten osallistujamäärä oli alhainen. Osallistujamäärää ihmetteli myös moni paikalla olija, sillä asian olisi luullut kiinnostavan paikallisia ja maanomistajia. Yrittäjistä moni epäili

olevansa niin kiireinen, ettei ehdi osallistumaan tilaisuuteen. Kaikki yrittäjät olivat, yhtä lukuun ottamatta, kiinnostuneita osallistumaan tilaisuuteen, mikäli aikaa järjestyy.

Tilaisuuden aluksi pidin lyhyen esitelmän siitä, mitä suunnitellaan ja miksi, jonka jälkeen tilaisuudessa oli vapaata keskustelua ulkoilureitistä. Osallistujilla oli mahdollisuus merkitä karttaan toiveita reitistä, sekä mahdollisia kiinnostavia kohteita. Tilaisuuteen osallistujat olivat yhtä mieltä ulkoilureitin tarpeellisuudesta alueella. Tilaisuuteen ei osallistunut yhtään henkilöä, joka olisi vastustanut ulkoilureittiä, joten tilaisuudessa oli odotettavissa paljon ideoita ulkoilureitin toteuttamisen suhteen.

Keskustelutilaisuuteen osallistujat olivat sitä mieltä, että olemassa olevia polkuja tulisi hyödyntää mahdollisimman pitkälle, ettei maasto kärsisi enempää. Alue on erittäin karua ja kuivaa, joten jo muutamien ihmisten kulkeminen samaa jälkeä pitkin jättää jäkäläkankaaseen selvän jotoksen. Alueella menee runsaasti polkuja, joista suurimmat on merkitty karttoihin, mutta paljon on myös polkuja, joita karttoihin ei ole merkitty. Polut ovat Säräisniemelle syntyneet aikojen saatossa ja maapohjan takia ne pysyvät auki, vaikka polkuja kuljetaan harvemmin.

Keskustelutilaisuudessa kysymyksiä herätti myös polun vieminen rantaa pitkin, jossa menee valmis kulku-ura. Huolta aiheutti lähinnä se, että alueella on loma-asuntoja sekä kaavoitettuja maa-alueita. Loma- ja asutusalueet tullaan kiertämään kauempaa siten, ettei ulkoilureitistä aiheudu häiriöitä asukkaille tai lomalaisille.

Myös polkujen merkitseminen ja kulkutapa mietitytti osallistujia. Kaikki paikalla olijat pitivät hyvänä ratkaisuna merkitä polku maastoon puihin tulevilla värimerkeillä. Kulkutavasta kaikki olivat sitä mieltä, että lihasvoimalla tapahtuva kulkeminen olisi sallittua reitillä, näin ollen reittiä voisi kulkea vaikka maastopyörällä.

Osallistujien mielestä tulipaikka on tarpeellinen ajatellen etenkin matkailijoita, mutta myös paikalliset voisivat sitä käyttää. Tulipaikka olisi osallistujien mielestä hyvä sijoittaa, siten että se voidaan hyödyntää myös talvella ajatellen hiihtolatuja tai moottorikelkkareittejä. Tulipaikan sijainnista käytiin muutenkin

keskustelua, sillä alue on erittäin palonherkkää aluetta. Osallistujat pohtivat muun muassa sitä pitäisikö tulipaikan olla suljettu kuten esimerkiksi kota, mutta totesivat kuitenkin, että Rokualla vastaavassa maastossa olevat avoimemmat tulipaikat ovat myös toimivia. Tulipaikalle ehdotettiin sijaintia aivan Säräisniemen kärjessä sijaitsevaan Äpätnniemeen. Sijainti olisi muuten hyvä, mutta se ei silloin palvelisi muita kuin reitin käyttäjiä, eikä reittiä ole edes tarkoitus viedä niemen kärkeen saakka.

Käyntikohde ehdotuksia reitille tuli muutamia, lähinnä paikallisuuteen ja lähihistoriaan liittyen. Eräs mielenkiintoisimmista kohteista joka tuli ilmi keskustelutilaisuudessa oli alueella sijaitseva tervahauta. Muita kiinnostavia kohteita oli historiallinen Voihamina, jonka kautta aikoinaan on kuljetettu voita, Liko-lampi, jossa on liotettu ennen vanhaan hampua ja pellavaa, sekä suojeluskuntien käytössä ollut ampumapaikka.

Keskustelutilaisuudessa oli myös puhetta polun lähtöpaikasta, joita mielestäni voi olla useampia. Reitistä on tarkoitus tehdä sellainen, että sen voi kiertää ympäri. Lähtöpaikkoja voisi tulla ulkoilureitin läheisyydessä toimivien yritysten yhteyteen, sekä Säräisniemen kylälle. Tilaisuudessa kysyttiin myös, onko ulkoilureitille mahdollista laittaa opasteita esimerkiksi lintutornille. Lintutorni olisi hyvä käyntikohde sisällyttää reitille, mutta se ei sijaitse suunnittelualueella. Mikäli reitiltä halutaan opastettu kulkuyhteys lintutornille, on maanomistajilta kysyttävä lupa viedä ulkoilureittiä lintutornille.

Keskustelutilaisuus oli kaiken kaikkiaan mielenkiintoinen ja alueesta tuli paljon lisätietoa, varsinkin historiallisuuteen sekä paikallisuuteen liittyen. Osallistujia määrä oli odotettua alhaisempi, tämän syyksi arveltiin hyviä ulkoilukelejä ja mahdollisesti kevään viimeisiä kunnon pilkkikelejä. Tilaisuudessa oli positiivinen ilmapiiri ja kaikki osallistujat pitivät ulkoilureitti hanketta hyvänä asiana. Ulkoilureitin varrelle tulleita kohdevinkkejä pitää käydä vielä tarkistamassa maastossa, mutta kohteet olivat hyvin soveltuvia suunnitteilla olevaan ulkoilureittiin. Keskustelutilaisuudessa sain myös yhden maanomistajan puuttuvat tiedot.

4 SÄRÄISNIEMEN ULKOILUREITTISUUNNITELMA

4.1 Yleisesti

Ulkoilureitin tarkka linjaaminen ei ollut vallitsevan lumitilanteen takia mahdollista. Ulkoilureitin pohjana tulee käyttää mahdollisimman paljon vanhoja kulku-uria sekä polkuja. Lumitilanteesta huolimatta karttojen ja maastohavaintojen pohjalta voi sanoa, että ulkoilureitille ei tule kovinkaan paljoa uutta kulku-uraa. Ulkoilureitti kulkee helppokulkuisessa kangasmaastossa, jossa metsät ovat hyvin hoidettuja talousmetsiä. Reitille tulee pituutta noin kuusi kilometriä, riippuen reitin lopullisesta linjauksesta.

Reitti kulkee muutamassa kohdassa tietä pitkin, koska reitin vieminen ei tilan 785-408-1:173 läpi olisi ollut muutoin mahdollista. Reitin luonne ei mielestäni kärsi sillä kyseessä olevat tiet ovat pieniä hiekkateitä, jotka eivät juuri erotu muista suuremmista alueella olevista kulku-urista. Tilan 785-408-1:97 omistajaa ei ole tavoitettu, joten tältäkin osin ulkoilureittiä, joutuu kuljettamaan tietä pitkin lyhyen matkan.

Ruununhelmen ja karavaanialueen suunnalta ulkoilureitille lähtevät kulkevat tulipaikalle asti samaa kulku-uraa mennessä ja palatessaan reitiltä. Tähän ratkaisuun on päädytty siksi, että ulkoilijoiden on mahdollista hyödyntää tulipaikka joko ulkoilureitin alku- tai loppuvaiheessa. Suvirannan suunnasta lähtevä retkeilijä voi valita kiertosuunnan, jolla voi vaikuttaa osuuko tulipaikka alku- vai loppupäähän reittiä.

Reitin toteuttamisvaiheessa ja reitin tarkempaa linjausta tehtäessä on hyvä ottaa huomioon, että kaikkia maanomistajia ei ole tavoitettu. Mikäli maanomistajat tavoitetaan voi reittilinjausta muuttaa merkittävästikin ja näin ollen on myös mahdollista saada lisää kohteita reitille.

4.2 Kiinnostavat kohteet

4.2.1 Ihmisen aikaan saamat kohteet

Tulipaikka tulee törmälle, josta avautuu näkymä Oulujärven Niskanselälle (Kuvio 3). Tulipaikka sijaitsee pienessä notkelmassa, josta syntyy näkösuojaa lähellä kulkevalle Aittoniementielle. Tulipaikka on kohtuullisen mat-

kan päässä Ruununhelmeistä sekä Suvirannasta, joten sitä on mahdollista hyödyntää muutenkin kuin kiertämällä koko ulkoilureitti. Talvella tulipaikan välittömästä läheisyydestä kulkee hiihtolatu, joten sitä voidaan hyödyntää myös talvella. Alueella liikkuu myös moottorikelkkailijoita, joten heillä on mahdollisuus hyödyntää tulipaikkaa. Tulipaikalta sekä sen välittömästä läheisyydestä olisi hyvä poistaa jäkälä- ja sammalkerros, sillä alue on kesäaikaan kuivaa, ja näin ollen herkästi syttyvää.

Kuvio 3. Näkymä tulipaikalta Oulujärven Niskanselälle

Voihamina toimii nykyään veneenlaskupaikkana ja satamana (Kuvio 4). Nimensä Voihamina on saanut aikanaan sen kautta kuljetetusta voista. Suojaisuutensa ansiosta se on toiminut taukopaikkana ja tukikohtana muillekin järvellä liikkujille, esimerkiksi tervansoutajille sekä kalastajille. Oulujärven laajojen selkien ylittäminen on ollut vaarallista, sillä suurilla järvenselillä aallokon koko voi kasvaa suureksi. Oulujärvellä on 1860-luvulla seilannut myös Suomen ainoat sisävesillä toimineet merirosvot, jotka omalta osaltaan ovat häirinneet Oulujärvellä liikkujia.

Kuvio 4. Satamana toimiva Voihamina

Tervalla alkoi olla 1600- luvulla suuri merkitys taloudellisesti, mutta jo aiemmin tervaa on poltettu monilla alueilla omaan käyttöön. Säräisniemellä on hyvien kulkuyhteyksien ansiosta ollut merkittävä etulyöntiasema tervantuotannossa. Tervaa kuljetettiin vesiteitse merelle, josta sitä vietiin ulkomaille. Tervaa on poltettu Säräisniemellä 1900- luvun alkupuolelle asti, jonka jälkeen metsäteollisuuden kehittyessä puulle alkoi olla muuta markkina- arvoa. Säräisniemellä on jäljellä useita tervahaudan pohjia (Kuvio 5).

Kuvio 5. Vanhan tervahaudan pohja Säräisniemellä

4.2.2 Luonnon muovaamat kohteet

Säräisniemellä sijaitsee lukuisia suppalampia sekä suppakuoppia, jotka ovat syntyneet jääkauden jälkeen (Kuvio 6). Suppalammet sekä suppakuopat syntyvät kun jäätikköjoen kuljettamat jäälohkareet hautautuvat jäätikköjoessa kulkeutuvaan hiekkaan. Jäälohkareiden sulaessa hiekkaan syntyy painaumia, joita kutsutaan supiksi. Likolampi on eräs monista suppalammista joita alueella esiintyy. Likolampi on ollut hampun ja pellavan liotuslampi, jonka peruja myös Likolampi nimi on. Lammessa hamppua ja pellavaa on liotettu pari viikkoa, jonka jälkeen kasveja on voitu jatkojalostaa.

Kuvio 6. Jääkauden seurauksena muodostunut suppalampi

Ruununtörmä on syntynyt vesimassojen kuluttaessa harjualuetta (Kuvio 7). Törmän sortuminen järveen on vähentynyt sen jälkeen kun Oulujärven vesistöä on alettu säännöstelemään. Joidenkin arvioiden mukaan Säräisniemestä jopa puolet olisi vyörynyt järveen. Paikoitellen törmä on syöpynyt soravaltaiseen ydinharjuun asti. Törmän sortuminen järveen on osaltaan aikaan saanut sen, että Säräisniemen pohjoispuolella on laajoja hiekkapohjaisia matalikoita.

Kuvio 7. Vesimassojen kuluttama Ruununtörmä

Säräisniemen läpi kulkee jäätikköjoen muodostama ydinharju (Kuvio 8). Harjut ovat ympäristöstään koreammalla olevia kaareilevia seläniteitä. Ulkoilureitti kulkee pääosin mukaillen ydinharjua ja harjun olemassa olo onkin helppo havaita, kun ulkoilureitti siirtyy ydinharjulta alavammille lievehiekka-alueille. Ydinharju on soraa, jonka ympärillä on lievealueita, jotka koostuvat hienomasta maa-aineksesta. Ydinharjua reunustavat lukuisat suppakuopat sekä suppalammet.

Kuvio 8. Säräisniemellä kulkeva ydinharju

Edellä mainittujen kiinnostavien kohteiden lisäksi reitille voisi tehdä alueen historiasta kertovia infotauluja. Esimerkkinä mainittakoon Säräisniemen nimen synty, Pitkä Taneli, Oulujärven merkitys kuljetusreittinä muun muassa tervansoutajat ja aikaisemmin karjalaisten kauppareitti sekä niin sanottu Keisarintie ja kivikautinen asutus. Ulkoilureitin yhteydessä voisi mainita Säräisniemellä sijaitsevan lintutornin sekä Säräisniemen kotiseutumuseon. Karttaan on merkitty reitin karkea linjaus sekä sen varrella olevat käyntikohteet (Kuvio 9).

Kuvio 9. Ulkoilureitti ja käyntikohteet (Maanmittauslaitos 2014)

4.3 Kustannukset

Ulkoilureitti kulkee suurimmaksi osaksi vanhoja polkuja pitkin, jolloin kulkua ei tarvitse alueelle tehdä. Alue on hiekka ja sorapohjainen, joten pitkos-puita tai muita vastaavia rakennelmia ei ulkoilureitille tarvitse tehdä. Reitti tullaan merkkamaan puihin tulevilla värimerkinnoillä, lisäksi reitille tulee

opastauluja. Ulkoilureitin suurin kustannus tulee olemaan tulipaikka ja opastaulut.

Suunnittelussa esitettävät kustannusarviot perustuvat Metsähallituksen tuotamiin aineistoihin. Aineistot ovat vapaasti hyödynnettävissä, niin yksityishenkilöille, kuin julkisiin yleishyödyllisiin hankkeisiin.

Tulipaikalle tulee puolikoda, joka on ulkoilureitin käytön huomioiden paras ratkaisu. Puolikodan rungon ja muun materiaalin hinta on 800 euroa, kodan rakentamisen laskennallinen aika on 160 tuntia ja rakentamisen kustannukset ovat 6100 euroa. Puolikodan kokonaishinnaksi tulee 6900 euroa. Puolikodan eteen tulee nuotiorauta, jonka materiaalit maksavat 60 euroa. Nuotioraudan tekoon on laskettu menevän aikaa 3 tuntia ja kustannukseksi 110 euroa. (Metsähallitus 2013)

Kohdeopasteita reitin varrelle tulee kuusi kappaletta ja reitin alkuun yksi iso opastaulu. Yhden kohdeopasteen tekemiseen menee aikaa kaksi tuntia ja sen kustannukset ovat materiaali 40 euroa ja työ 340 euroa. Opastaulun tekemiseen aikaa menee 13 tuntia ja sen kustannukset ovat materiaali 60 euroa ja työ 480 euroa. (Metsähallitus 2013)

Tulipaikan ja opastaulujen kokonaiskustannukseksi kertyy 10 810 euroa, josta kodan ja nuotioraudan kustannukset ovat 7070 euroa. Kuuden kohdeopasteen kustannukset ovat 3360 ja opastaulun kustannukset ovat 380 euroa. (Metsähallitus 2013)

5 POHDINTA

Lähtiessäni hahmottelemaan ulkoilureittisuunnitelmaa, se oli monella tapaa erilainen kuin lopputulos. Ulkoilureittisuunnitelma eli koko prosessin ajan, mikä onkin tyypillistä vastaavanlaisissa hankkeissa.

Ulkoilureittialueeksi oli alussa kaksi vaihtoehtoa, jotka molemmat sijaitsivat lähellä toisiaan. Alue jonka valitsin ulkoilureittisuunnitelmaan oli mielestäni parempi siksi, että siihen on mahdollista saada mukaan useampia alueella toimivia yrityksiä. Muita alueen etuja olivat yksityismaiden suuri koko, sekä alueelta helpommin löytyvät mielenkiintoiset kohteet.

Maanomistajien mukaan saaminen vaikutti aluksi helpolta, mutta yhden suuren tilan omistajan kieltäytyminen rajoitti ulkoilureittimahdollisuuksia paljon. Kaikista maanomistajista minulla ei ollut käytettävissä muita tietoja kuin nimi, joten näiden omistajien yhteystietojen etsiminen oli vaivalloista, eikä onnistunut kuin yhdessä tapauksessa. Kaikkia maanomistajia ei tavoitettu, vaikka tiedossa oli puhelinnumero. Maanomistajia olisi voinut, ja varmaankin olisi kannattanut lähestyä kirjeitse, jotta maanomistajia olisi tavoittanut paremmin.

Keskustelutilaisuus onnistui järjestelyiden puolesta hyvin, kyläyhdistys järjesti kahvituksen ja Vaalan kunta mahdollisti sen. Osallistujamäärä keskustelutilaisuudessa ei yltänyt odotetulle tasolle. Yhtenä syynä osallistujamäärän vähyyteen voi olla tilaisuudesta ilmoittamisen myöhäinen ajankohta. Ilmoitus tilaisuudesta oli kunnan nettisivuilla viikkoa ennen tilaisuutta ja kyläyhdistyksen laittama ilmoitus paikallislehdessä vain päivää ennen tilaisuutta. Kuulopuheiden mukaan ihmiset olivat kuitenkin varsin hyvin tietoisia tilaisuudesta, mutta syystä tai toisesta eivät saapuneet paikalle. Kaikki tavoitetut maanomistajat kutsuttiin henkilökohtaisesti paikalle, ja puhelimesta heitä kiinnosti kovasti tuleva tilaisuus, mutta paikalla heitä ei ollut kuin muutama.

Alueella toimivien yrittäjien mielipidettä kysyttäessä kaikki olivat sitä mieltä, että ulkoilureitille ja varsinkin tulipaikalle olisi kysyntää alueella. Tarkemmin yrittäjien toiveita kysyttäessä kenelläkään ei ollut esittää oikein mitään konkreettista toivetta ulkoilureitin suhteen. Mielestäni on ihmeellistä, että yrittäjät toivovat ulkoilureittiä ja aktiviteetteja alueelle, mutta heillä ei ole mitään toiveita ulkoilureitin suhteen. Suhtautuminen ulkoilureittisuunnitelmaan oli varsin

varovainen siinä vaiheessa, kun aloin tarkemmin kyselemään toiveita reitin suhteen.

Yksityismaiden käyttöluvista johtuen ulkoilureitti linjaukselle ei jäänyt juurikaan vaihtoehtoja. Ulkoilureittiä joudutaan maanomistajan kieltäytymisen takia viemään välillä tietä pitkin. Ulkoilureitin monipuolisuus kärsii käytettävissä olevan alueen pienuudesta, mutta suunnitellulle reitille saadaan kuitenkin sisältöä linkittämällä siihen paikallishistoriaa ja tarinoita alueelta.

Tulevaisuudessa reittiä voi kehittää esimerkiksi lisäämällä reitin varrelle elektronisia kohteita. Elektronisilla kohteilla tarkoitan nykyään kasvavassa suosiossa olevia ruutukoodoja. Ruutukoodoja voi lisätä reitin varteen ja koodit ovat luettavissa älypuhelimilla tai muilla älylaitteilla.

Ulkoilureitti tulee olemaan matkailijoille aktiviteetti, joka toivon mukaan saa heidät kiinnostumaan alueesta ja palaamaan alueelle uudelleen. Paikallisille, kuten itselleni ulkoilureitti tulee olemaan miellyttävä lähiulkoilureitti kauniissa ja puhtaassa luonnossa.

LÄHTEET

- Fredrikson, M. Metsälehti 2013. Luonnossa liikkuminen vähentää stressiä. Osoitteessa <http://www.metsalehti.fi/era-retkeily-ja-matkailu/luonnossa-liikkuminen-vahentaa-stressia/> 13.2.2013
- Heikkinen, R. 2005. Vaala Oulujärven pitäjää. Kajaanin yliopistokeskus. Osoitteessa <http://www.kajaaninyliopistokeskus oulu.fi/kainuu/110.htm>. 10.3.2014
- Huttunen, J 2012. Lääkärikirja duodecim. Terveysliikunta- kuntoa, terveyttä ja elämän laatua Osoitteessa http://www.terveyskirjasto.fi/kotisivut/tk.koti?p_artikkeli=dlk00934/ 15.8.2012
- Huttunen, T. – Hyvärinen, J. – Kokkonen, J - Kousa, J. – Nenonen, J. – Rönty, H. – Saarelainen, J – Tervo, T. Väänänen, T. 2012 Geologian tutkimuskeskus, Roukua Geopark Jääkauden perintö Geologinen retkeilyopas. Kuopio: Kopijyvä Oy
- Ilmasto-opas 2014. Jääkaudet maapallon vaappumisen tahdissa. Osoitteessa <https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/ilmio/-/artikkeli/0d1eb416-05d9-456f-bbaf-b44c41d63908/jaakaudet-maapallon-vaappumisen-tahdissa.html> 25.3.2014
- Kainuun kylät 2014. Säräisniemen historiaa. Osoitteessa http://www.kainuu.fi/kylat/index.php?mid=2_31_188_717&add=add&pre=2_31_188&frame=info 14.2.2014
- Kassu Halonen Taidetalo 2014. Osoitteessa <https://sites.google.com/site/kassuhalonentaidetalo/home>. 18.3.2014
- Laaksonen, J 2007. Suomen retkikohteet. Osoitteessa http://www.suomenlatu.fi/suomen_latu/kesalajit/retkeily/suomen_retkikohteet/ 23.5.2014
- Lentopaikat 2014. Vaala. Osoitteessa <http://lentopaikat.fi/vaala-efvl/> 24.5.2014
- Maanmittauslaitos 2013. Kuntien päivitettyt pinta-alat. Osoitteessa http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/alat13_su_nimet.pdf 1.1.2013
- Maanmittauslaitos 2014. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. Osoitteessa <http://www.maanmittauslaitos.fi/aineistot-palvelut/latauspalvelut/avoimien-aineistojen-tiedostopalvelu> 7.4.2014

- Metsähallitus 2013. Retkeilyrakenteiden piirustuskokoelma. Osoitteessa <http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Suojelualueidenhoitojakaytto/Rakentaminenjahuolto/Piirustuskokoelma/Sivut/default.aspx> 14.10.2013
- Museovirasto 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Lamminahon talonpoikaistila. Osoitteessa http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=957 22.12.2009
- Tenno, T. Suomen Latu ry 2014. Ulkoilureitti suunnittelun ja toteutuksen periaatteet. Osoitteessa <http://www.suomenlatu.fi/@Bin/2044641/reittisuunnittelu.pdf> 15.2.2014
- Ulkoilulaki 1973. Ulkoilulain 2§. Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730606> 26.2.2014
- Vaalan kunta 2014. Käyntikohteet. Osoitteessa <http://www.vaala.fi/sivu/fi/matkailu/kayntikohteet/> 19.3.2014
- Vaalan kunta 2014. Matkailu. Osoitteessa <http://www.vaala.fi/sivu/fi/matkailu/> 19.3.2014
- Vaalan kunta 2011. Tilastotietoa Vaalasta. Osoitteessa http://www.vaala.fi/sivu/fi/uusi_sivu/ 31.12.2011
- Väestörekisterikeskus 2014. Kuntien asukasluvut suuruusjärjestyksessä. Osoitteessa <http://vrk.fi/default.aspx?docid=8473&site=3&id=0> 28.2.2014

LIITTEET

Ilmoitus keskustelutilaisuudesta Vaalan kunta	Liite 1
Ilmoitus keskustelutilaisuudesta Säräisniemen kyläyhdistys	Liite 2

21.03.2014

Ulkoilureitti Säräisniemelle keskustelutilaisuus 29.3.

[Opinnäytetyönä suunnitellaan ulkoilureittiä Säräisniemelle](#)

Tervetuloa kahvittelemaan ja keskustelemaan reittivaihtoehtoista ja reitin käyntikohteista Säräisniemen koululle 29.3 klo 15.00.

[« Takaisin](#)

PERJANTAI 28.3.2014

Talvinopeudet poistumassa

Maanteiden alennetut nopeusrajoitukset poistetaan tänä vuonna koko maassa yhdenmukaisesti viikon 14 aikana. Tarkoituksena on, että kaikkialla Suomessa on siirrytty kesänopeuksiin huhtikuun ensimmäisellä viikolla. Nopeusrajoitusmerkit on

tarkoitettu vaihtaa keskiviikon ja torstain 2.–3.4. aikana. Jos sää- ja keliolosuhteiden enustetaan pysyvän huonona tai muuttuvan sellaisiksi, kesäisiin nopeusrajoituksiin siirtymistä voidaan paikallisesti myöhentää.

tailta ma 31.3. klo 17 Linda Parkkisen luona, Vanhatie 50 as 4. Hallitus mukaan.

Utajärven Eläkeläiset. Kerho Hyvinvointitalon kahviossa ti 1.4. klo 12. Kahvia keittää R8. Arvontaa. ATK tietokonealuokassa tiistaisin klo 14-16. Puutyökerho yläasteella keskiviikkoisin klo 17-20.

kamarivuoromme koululla ti 1.4. alk.klo 12.

Säräisniemen Kyläyhdistys. Johtokunta, muista tilikokous ma 31.3. klo 18 koululla. Muistattehan Säräisniemen ulkoilureitistön suunn. kokouksen la 29.3. klo 15 S:nien koululla. Maanomistajat mukaan. Kahvit.